

OCENE – POROČILA

KAKO NORA JE V RESNICI
FLISARJEVA NORA DEŽELA?

Evald Flisar: *Alica v nori deželi*. Vodnikova založba (DSKG) in Sodobnost International, Ljubljana 2008

Če ste v dvomih, ali gre za *tisto* Alico ali ne – gre. Recimo. Trenutno je stara dvanajst, za sabo ima gimnazijo in tri fakultete, pred sabo pa strica, profesorja Skočirja, ki nehote povzroči, da se znajdeti na obali Poterunje. Poterunija je seveda nora dežela iz naslova, kjer ju pričakata gospod Pots, ki mu ni do šale, in Potsy-Wotsy z bebastim nasmehom, razpotegnjenim širom po obrazu. Gospodarstvo Poterunije, ki mu je, kljub temu da se utegne zdeti suhoparno, na tem mestu vendarle potrebno nameniti nekaj besed, temelji na *poti* (s poudarkom na o, se ne sklanja!), posebni snovi, iz katere je izdelano – vse. Poleg *poti* ima Poterunija šefa urada za izdajanje vstopnih dovoljenj tujcem, ki obležijo na njihovih plažah, komite za izmišljanje neumnih pravil, državni načrt (ki predvideva čim več prometnih nesreč), poti mrzlice in podobno, skratka (skoraj) vse, kar potrebuje država. Če zamižimo na eno oko in drugega pripremo, je ena sama stvar v tej ljubi Poteruniji, ki vrlim Poteruncem hodi na pot – država je na trhljih temeljih, tako v prenesenem pomenu besede kot dobesedno; v tovrstni izenačitvi že utegnemo prepoznati prvega med mnogimi Flisarjevimi komičnimi prijemi. Prav tako Potsy-Wotsy pravzaprav ni le en sam, ampak je predvsem živo utelešenje posledic neprebolene poti mrzlice – če

po njej slabo okrevaš, postaneš potsy-wotsy, kar se zdi ob pogledu na Potsy-Wotsyja že za povprečno inteligentnega človeka hud udarec, vendar Potsy-Wotsy zagotavlja: »Lepo je biti potsy-wotsy. Nobene skrbi. Nobenih naporov.« Najbrž ni težko ugotoviti, da je Potsy-Wotsy, sploh v kombinaciji z drugimi, simpatična komična figura, ki se ji brez zadržkov in slabe vesti smejimo.

Poterunija sicer deluje sivo in zaprašeno, vendar pa je njen videz v popolnem nasprotju z dogajanjem, ki je mestoma prav napeto, vseskozi pa podloženo z akcijskimi momenti, kar je ob destruktivno vzgojenih Poteruncih kratkomalo neizogibno. Gre namreč za to, da se že omenjani državni načrt ne omejuje le na razbijanje ropotomobilov, pač pa podpira tudi vse ostale oblike razbijanja, po logiki: »/.../ je treba vse hitreje uničevati tisto, kar jim uspe izdelati, in hkrati vse hitreje izdelovati tisto, kar morajo vse hitreje uničevati.« Poti logika je sicer pogosto izjemno svojstvena in jo je težko povsem zapopasti (nedoslednosti oz. protislovja in presenečenja sicer resda otežujejo življenje Alici in stricu, ampak včasih je pač treba misliti tudi na bralca, kajne), vendar v tej točki sumljivo zasmrdi po logiki potrošniške družbe. In tako zgodbo, ki smo jo imeli sprva za zgolj nadvse kratkočasno fantazijsko dogodivščino, v kateri si je dal Flisar duška in jo naselil z vsemi posrečeno odbitimi idejami, ki so mu padle na pamet, naenkrat (lahko, ni pa nujno) začnemo brati kot kritiko sodobnega družbenega ustroja, zavoljo transparentnosti grote-

skno priganega čez mejo normalnega. Poterunija kot antiutopija? Sicer pa itak vemo, da je linija med normalnim in norim sila tanka. Tudi če smo se na začetku še pustili zapeljati naslovu in na Poterunijo gledali kot na noro deželo, takšno branje na sklepnih straneh problematizira Aličin stric, ko razmišlja o usodi svoje nečakinije: »Naj pobegne iz te nore dežele v kakšno boljšo, zabavnejšo. V kakšno, ki je nekoliko manj podobna večini dežel na svetu.«

Povsem razumljivo je, da se ubogemu stricu, ki se je namenil postavljati na noge sesuto gospodarstvo Trinidada in Tobaga, pristal pa v otoški državi, ki se ji ne sesuva le gospodarstvo, ampak se sesuva kar sama vase, življenje v njej ne zdi zabavno in povsem verjetno je, da bi se mu trditev, da se je bralec vendarle zabaval, zdela sebična. Ampak dejstvo je, da Flisarjevo pisanje zabava, celo tako, da se utegne bralec vsaj nekajkrat na glas zasmejati, kar, se ve, ni kar tako. Poleg že omenjenega, komičnost izhaja tudi iz trkanja dveh močnih egov, Aličinega in stričevega, ki jima pikrost, odrezavost in duhovitost nikakor nista tuji, iz združevanja (vsaj na ravni jezika) konvencionalno nezdržljivega ali celo nasprotnega («... medtem ko je bil stric Skočir kljub nizki rasti možakar, da ne pretiravamo, strahotnega obsega.«, »Dolgoročno, in to je lahko že čez nekaj dni ...«) in iz komentarjev, kakršen je na primer tale: »Izgubiti junaka na koncu zgodbe je na trenutke neizogibno, izgubiti ga takoj na začetku je, milo rečeno, nedopustno.« Ne samo z naslovom, tudi z duhovitostjo Flisar sledi duhu Carrollovega pisanja, prav tako v nekaterih vsebinskih detajlih, nenazadnje pa, vsaj deloma, tudi v družbeno-kritičnih bodicah, ki jih veselo nastavlja, kajti tudi pri Carrollu lahko zaslutimo blago norčevanje iz angleškega plemstva. Če je že bilo spotoma nekaj govora o različnih možnih branjih, naj v tem duhu še za-

ključim – očitno Flisar še ni presodil, da bi bilo na koncu v skladu z višjimi cilji neizogibno potrebno žrtvovati junaka, kar pomeni, da tudi (odprt) konec lahko beremo na dva načina; lahko ugibamo, da so mu pač vendarle bolj pri srcu (hja, vsaj približno) srečni konci, ali pa upamo, da morski tokovi Alice in strica res še nekaj časa ne bodo naplavili na domačo obalo.

Gaja Kos

ODREŠITEV KOT MAKSIMA IN NAJMOČNEJŠA MOŽNA MOTIVACIJA

Neli Kodrič Filipič: *Punčka in velikan.*

Ilustracije: Tomislav Torjanac. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009.

Dinamičnost, neposrednost, pronicljivost – primarni atributi te izjemne slikanice v svoji upodobitvi neujemljivih intimnih svetov odstirajo vpogled v najgloblja trenja človeške duše. Fantazijskost zadiši po oddaljenem, a le na videz: motiv je prepoznaven in še kako aktualen v vsakdanjih medosebnih odnosih; izgorelost odraslega, ki vstopa v konflikt z otroško svežino in razigranostjo, brezkompromisno razkriva boleče točke medgeneracijskih odnosov. Nosilec nasilja, ki se prenaša iz generacije v generacijo, je odrasli – velikan, ki prav s svojo predimenzioniranostjo poseblja premoč nad otrokom.

Arkadijski otroški svet ne prepozna vseh stisk, ki jih prinaša svet odraslih, zato ne zmore dekodirati sicer jasno izraženih verbalno mimičnih sporočil. V svoji izoliranosti sledi predvsem trenutnim impulzom ugodja, ki narekujejo njegova dejanja – otroška igra je neobvezna in sproščujoča in predstavlja s